

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології**

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Методичні вказівки

для виконання практичних занять та самостійної роботи

для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія»

Мукачево

МДУ 2018

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною
радою Мукачівського державного університету
протокол № 11 від 26 березня 2018 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології
протокол № 11 від 7 лютого 2018 р.*

Укладачі:

Березовська Л.І. – к. психол. н., доцент кафедри психології;
Ямчук Т.Ю. – к. психол. н., ст.. викладач кафедри психології.

Рецензент:

Барчі Б.В. – к. психол. н., ст.. викладач кафедри психології.

Історія психології : методичні вказівки для виконання практичних занять та самостійної роботи з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» / укладачі Березовська Л.І., Ямчук Т.Ю. – Мукачево : МДУ, 2018. - 53 с.

Методичні вказівки призначені для підготовки студентів спеціальності «Психологія» до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни. Представлено запитання для опрацювання, завдання для дискусій та практичного опрацювання. Для перевірки засвоєних знань запропоновано тестові завдання.

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Історія психології» призначена для вивчення студентами II курсу денної форми навчання гуманітарного факультету спеціальності «Психологія» ступеню «Бакалавр» з метою засвоєння психологічних знань, історії виникнення та розвитку психологічної науки, основних тенденцій та концепцій наукової думки від найдавніших часів до наших днів.

Зміст курсу передбачає наступні теми для вивчення: вступ до історії психології; виникнення і розвиток психології у країнах Сходу; розвиток психології в період Античності; старогрецька філософія в досократівський період; психологічні теорії Середньовіччя; розвиток психології в епоху Відродження та Новий час; розвиток психології у XVIII та XIX ст.; основні психологічні школи та їх еволюція у XIX - XX ст.; розвиток психологічної думки в Росії; в Україні та розвиток психології на порозі XXI ст.

Викладання історії психології здійснюється в тісному взаємозв'язку з порівняльною, віковою, педагогічною, соціальною психологією, психологією конфлікту, етнопсихологією, соціологією, педагогікою та іншими дисциплінами, які повинні стати надійним підґрунтям у становленні фахівців.

В основу методики оволодіння цією навчальною дисципліною покладено систематичну та активну самостійну роботу студентів щодо вивчення наукової літератури, історичного досвіду філософсько-психологічної думки вчених, мислителів різних епох та континентів.

Викладання дисципліни здійснюється шляхом читання лекцій, проведення семінарських занять, самостійної роботи і написання рефератів які мають за мету формування пізнавальної активності студентів, засвоєння ними основних вмінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості тощо.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну «Історія психології» студентів необхідно користуватися довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

Майбутній спеціаліст повинен достатньо вправно користуватися персональним комп'ютером. Робота з матеріалами Інтернету надає можливість отримувати найновішу інформацію з різних сфер наукового життя, у тому числі і з питань історії психології.

Вивчення дисципліни «Історія психології» супроводжується проведенням контролю за якістю отриманих студентами знань, навичок та вмінь, здійснюється викладачами під час занять, індивідуальних контрольних співбесід, семінарів. Головною метою семінарських, самостійних занять є поглиблення теоретичних знань, удосконаленням практичних навичок та вмінь психолога.

Завершується викладання дисципліни для студентів спеціальності «Психологія» заліком.

В результаті навчання за курсом студенти повинні:

знати:

- основні етапи розвитку психологічної науки в онтогенезі та соціогенезі;
- головні школи та напрямки світової психологічної думки;
- підходи до вивчення психологічних знань в Україні;

вміти:

- самостійно працювати з навчальною, історичною літературою;
- об'єктивно оцінювати і сприймати погляди різних мислителів древності і сучасності на психологічні проблеми;
- визначати психологічні аспекти знання з літератури, мистецтва, тощо.

**СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія психології»**

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	СРС
Тема 1. Вступ до історії психології.	7	2	1	4
Тема 2. Виникнення і розвиток психології у країнах Сходу.	7	2	1	4
Тема 3. Розвиток психології в період Античності. Старогрецька філософія в досократівський період.	8	2	2	4
Тема 4. Психологічні теорії Середньовіччя, епохи Відродження та Новий час.	8	2	2	4
Тема 5. Розвиток психології у XVIII - XIX столітті.	8	2	2	4
Тема 6. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX - XX ст.	9	2	2	4
Тема 7. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX - XX ст.	8	2	2	4
Тема 8. Розвиток психологічної думки в Росії: історія та сучасність.	8	2	2	4
Тема 9. Розвиток психології в Україні.	8	2	2	4
Тема 10. Розвиток психології в Україні.	8	2	2	4
Тема 11. Розвиток психології на порозі XXI століття.	12	2	2	8
Всього	90	22	20	48

Семінарське заняття - це форма навчального заняття, на якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів). Воно проводиться в аудиторії або в навчальному кабінеті з однією академічною групою.

Семінарське заняття - одна з найважливіших і конструктивних форм навчального процесу. На семінарі студенти перевіряють, поглиблюють та закріплюють знання з курсу, аналізують практику. Оволодівають основами процесів. Семінарське заняття складається з трьох основних етапів:

- 1) підготовка до семінару;
- 2) проведення семінару;
- 3) робота зі студентами після семінарського заняття.

Різновиди семінарських занять

Семінарські заняття з теоретичних дисциплін:

- семінар;
- колоквіум - залік з окремих тем або розділів;
- практично - семінарські заняття;
- практикум.

1. Семінарське заняття з теоретичної дисципліни виконує такі функції:

- поглиблення та деталізація матеріалу, який вивчався на лекції чи самостійно;
- контроль викладача за знаннями групи та з'ясування рівня навчальної діяльності студента (особливий вид семінару - колоквіум, тобто семінар-залік з окремих тем чи розділів).

Особливості семінарського заняття:

- студентів попередньо пропонуються запитання з теми, перелік самостійних завдань (мікрореферати, проблемні ситуації, методичні розробки або їх фрагменти, конспектування літератури тощо);

- студенти, як правило, відповідають за бажанням, а в разі непередготовленості всієї групи - дається змога попрацювати 10-15 хв. з конспектом або літературою.

Хід семінару та його структура:

Вступ: мотивація навчання, активізація опорних знань.

Оголошення теми і мети, порядку проведення.

Поступовий розгляд намічених питань у вигляді виступів, обговорення, рецензій, відповідей, доповнень до них.

Підведення викладачем або сильним студентом загального підсумку заняття.

Видача завдання, мотивація навчальної діяльності на майбутні заняття.

2. Семінарсько-практичне заняття (близьке до комбінованого заняття) виконує три функції:

- поглиблювальну;
- контрольну;
- методико-практичну.

Будується це заняття як і семінар, але має практичну частину, яка здебільшого містить виконання конкретного завдання (рольова гра, розв'язання проблемних ситуацій, практичні розрахунки тощо). Ці види діяльності є підтвердженням теоретичної роботи над матеріалом, переростанням знань в уміння, які визначені в робочій програмі відповідної дисципліни.

3. Практикум - практичний різновид семінару (лабораторної роботи), де формуються:

- навички розумового і практичного характеру;
- вміння проводити досліди, робити точні розрахунки, обчислення та креслення до них;
- проведення спостережень.

Підготовка до семінарського заняття починається з визначення кафедрою тем семінарських занять на весь курс. Ці теми скоординуються з темами лекцій, співбесід та темами, що повинні самостійно опрацьовуватися студентами і входять до робочої програми

курсу. На семінарських заняттях робиться акцент на основних проблемах навчального курсу. На семінарському занятті необхідно забезпечити безперервну роботу студентів, яка повинна виражатися:

- 1) у виступах студентів без повторів попередньо сказаного;
- 2) у запитаннях до слухачів;
- 3) у репліках по суті і т. д.

У кінці семінару викладач виступає з висновком, у якому оцінює роботу студентів у ході заняття, характеризує реферати і ставить за них оцінки, а також оцінює виступи студентів. Потім викладач зупиняється на всіх питаннях, в яких: були висловлені неточні чи правильні положення, на недостатньо висвітлених, або роз'яснює дискусійні питання, дає завдання і поради щодо подальшого вивчення недостатньо засвоєних питань, розкриває основні перспективи наукової розробки проблем, що обговорювались.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Оцінки, одержані студентом на семінарах, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної дисципліни. Викладач в обов'язковому порядку проводить індивідуальні бесіди зі студентами, які пропустили семінарське заняття, перевіряє знання матеріалу з тем, які закріплювались на семінарі.

В процесі вивчення курсу арт-терапії використовуються як традиційні, так і нетрадиційні семінарські заняття (проблемні з використанням групової дискусії, семінар – тренінг та ін.).

МОДУЛЬ.

Тема 1.

Вступ до історії психології. Виникнення і розвиток психології у країнах Сходу

1. Методи історії психології.
2. Методологічні принципи психології.
3. Трансформація предмету психології протягом її історії.
4. Стародавній Схід і психологія.
5. Китай.
6. Індія.
7. Ісламський світ.
8. Японія.

Основні поняття.

Методи історії психології (історико-генетичний метод, історико-функціональний метод, біографічний метод, метод систематизації метод категоріального аналізу), методологічні принципи психології (детермінізм, системність, розвиток), етапи розвитку психології (предмет психології та його зміст, методи дослідження, основні досягнення), чинники розвитку науки (логіка розвитку психологічної науки, соціальна ситуація розвитку науки і особливості особистості конкретного вченого).

Питання для контролю:

1. Опишіть методи дослідження, що застосовуються в історії психології.
2. Розкрийте методологічні принципи психології.
3. Охарактеризуйте етапи розвитку психології.
3. Розкрийте предмет психології та його зміст, методи дослідження, основні досягнення донаукового періоду.
4. Порівняйте предмет психології та його зміст, методи дослідження, основні досягнення Античної психології, психології Середньовіччя та Психології Відродження і Нового часу.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Дайте характеристику особливостям досліджень психологічних знань у країнах Стародавнього Сходу.
2. Співвіднесіть розвиток психології Китаю та Індії.
3. Охарактеризуйте особливості розвитку психології в Ісламському світі.
4. Розкрийте психологію стародавньої Японії.

Теми доповідей і рефератів:

1. Психологічні уявлення Шумеро-Вавілонської культури.
2. Психологічна думка у Стародавньому Єгипті.
3. Психологічні погляди стародавнього Сходу і Китаю.
4. Психологічні погляди стародавньої Японії та Індії.

Тестові завдання:

1. Виберіть правильну періодизацію історії психології:
 - а) донауковий, науковий, філософський;
 - б) філософський, науковий, донауковий;
 - в) донауковий, філософський, науковий.

Відповідь: в

2. Історія психології вивчає:

- а) не саму психічну реальність, а уявлення про неї, якими вони були на різних етапах поступового розвитку науки;
- б) аналіз виникнення і подальший розвиток наукових знань про психіку;
- в) з'ясування залежності зародження та сприйняття знань від соціальних, культурних та ідеологічних впливів на наукову творчість.

Відповідь: а.

3. Основними принципами історії психології є:

- а) принцип єдності психіки і діяльності;
- б) принцип детермінізму;
- в) принцип єдності суб'єкта та об'єкта психологічного пізнання;
- г) принцип системності;
- д) принцип розвитку.

Відповідь: б, г, д.

4. Принцип історизму -

- а) розглядає певний відрізок минулого у всій повноті його змісту, в системі відповідних соціокультурних умов;
- б) розглядає минуле, історію не співвідносячи до завдань сучасності;
- в) включення психологічних концепцій в контекст соціального життя означає в той же час і перевірку їх істинності критерієм соціальної практики.

Відповідь: а

5. Соціально-політичний принцип –

- а) розглядає наукові концепції поза їх реальною роллю в житті суспільства;
- б) включення психологічних концепцій в контекст соціального життя означає в той же час і перевірку їх істинності критерієм соціальної практики;
- в) призводить до одностороннього уявлення про шляхи розвитку науки, проявляється в оцінці минулого, односторонньому підході до відбирання матеріалу, у замовчуванні деяких фактів чи діяльності.

Відповідь: б

6. Принцип об'єктивізму –

- а) розглядає наукові концепції поза їх реальною роллю в житті суспільства;
- б) розкриття способу причинного пояснення психічного як обумовленого факторами, що його породжують;
- в) призводить до одностороннього уявлення про шляхи розвитку науки, проявляється в оцінці минулого, односторонньому підході до відбирання матеріалу, у замовчуванні деяких фактів чи діяльності.

Відповідь: а

7. Принцип суб'єктивізму -

- а) розглядає наукові концепції поза їх реальною роллю в житті суспільства; розкриття способу причинного пояснення психічного як обумовленого факторами, що його породжують;
- б) призводить до одностороннього уявлення про шляхи розвитку науки, проявляється в оцінці минулого, односторонньому підході до відбирання матеріалу, у замовчуванні деяких фактів чи діяльності.

Відповідь: б

8. В історії психології є наступні методи:

- а) історико-генетичний, історико-функційний, біографічний та автобіографічний, систематизація психологічних висловлювань, метод інтерв'ю, категоріального аналізу, вивчення архівних матеріалів, аналіз наукових посилань;
- б) історико-генетичний або теоретичної реконструкції, історико-функційний, Біографічний та автобіографічний методи, спостереження;
- в) систематизація психологічних висловлювань, метод інтерв'ю, методи категоріального аналізу, методи особистісного зростання.

Відповідь: а.

9. Історико-генетичний метод або метод теоретичної реконструкції – це...

- а) метод вивчення та описання ідей минулого;
- б) метод що дозволяє виявити можливі причини та умови формування наукових поглядів вченого;
- в) метод за допомогою якого вивчаються творчі механізми процесу зародження наукового знання.

Відповідь: а.

10. Анімізм – це:

- а) віра в “духовні” сутності, які знаходяться в предметах або існують окремо від них;
- б) вчення про душу;
- в) первинне уявлення людини про світ.

Відповідь: а

11. Поняття тотемізму розуміється як:

- а) віра в тварину або рослину, яку древні люди вважали предком роду, з яким зв'язували своє існування і благополуччя;
- б) одна із ранніх форм релігійних вірувань; поклоніння предметам неживої природи – фетишам, які ніби-то наділені чудодійною силою;
- в) віра в те, що предмети, природні явища, тварини або люди ніби наділені душею.

Відповідь: а

12. До основних форм вірувань первісних людей належать:

- а) фетишизм, тотемізм, магія, анімізм;
- б) фетишизм, томізм, анімізм;
- в) тотемізм, магія, анімізм, буддизм.

Відповідь: а

13. Стародавні люди поділяли душу на 2 види:

- а) особиста душа, рослинна душа;
- б) особиста душа, тілесна душа;
- в) тваринна душа, рослинна душа.

Відповідь: б

14. Сенсуалізм – це

- а) схильність повністю довіряти своїм почуттям і враженням не маючи можливості перевірити їх як практикою так і критичною думкою;
- б) здатність душі виходити із тіла і повертатися у нього;
- в) система обрядів, пов'язаних з переходом юнаків і дівчат до рангу дорослої людини.

Відповідь: а

15. Рівень розуміння природи де душа визнається існуючою у всіх природних тілах, явищах та визначає їхні метаморфози - це

- а) анімізм;
 - б) фетишизм;
 - в) сенсуалізм.
- Відповідь: а

16. Гуманність (Жень) у Китайській стародавній психології виступає:

- а) моральним принципом, що визначає відносини між людьми як в суспільстві, так і в сім'ї;
- б) вихідною основою буття, що безпосередньо спрямовує поведінку людини;
- в) моральними правилами для буденного життя.

Відповідь: а

17. Філософські школи Стародавньої Індії:

- а) Санкхья, Веданта, Йога, Міманса, Ньяя, Вайшемика;
- б) Санкхья, Веданта, Йога, Конфуціанство, Ньяя;
- в) Санкхья, Веданта, Йога, Міманса, Буддизм, Вайшемика.

Відповідь: а.

На даному семінарському занятті доцільно за допомогою усних відповідей та виконання тестів перевірити рівень засвоєних теоретичних знань. Практичні завдання доцільно виконувати у вигляді дискусії. Для організації дискусії студенти представляють підготовлений матеріал щодо особливостей досліджень психологічних знань у країнах Стародавнього Сходу, Китаю, Індії, Ісламського світу та стародавньої Японії. З метою закріплення знань запропоновано на основі проведеної дискусії скласти таблицю з виділенням предмету дослідження, методів дослідження та основних досягнень.

Література.

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження.: Рекомендовано МОНУ/ В.А.Роменець – Либідь, 2005. – 916 с.

Тема 2.

Розвиток психології в період Античності та досократівський період.

1. Розуміння природи душі Гераклітом.
2. Гіппократ і його вчення про темперамент.
3. Філософсько-психологічна концепція Льовкіппа-Демокріта.
4. Психологічні погляди в епоху еллінізму.
5. Стоїки.
6. Епікурейці.
7. Олександрійська наука.

Пояснити основні поняття.

Природа душі (за Гераклітом), темперамент (Гіппократ), еллінізм, стоїки, епікурейці.

Питання для контролю:

1. Описати погляди щодо розуміння природи душі Гераклітом.
2. Розкрийте особливості вчення про темперамент Гіпократа.
3. Охарактеризуйте філософсько-психологічну концепцію Льовкіппа-Демокріта.
4. Представте психологічні погляди епохи еллінізму.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Порівняйте психологічні погляди стоїків та епікурейців.
2. Охарактеризуйте психологічні погляди представників Олександрійської науки.

Теми доповідей і рефератів:

1. Психологічні уявлення представників медицини періоду Античності.
2. Філософсько-психологічна система Сократа-Платона.
3. Вчення філософів Античності про душу.

Тестові завдання:

1. Представники Мілетської школи:
 - а) Фалес, Анаксимандр, Анаксимен;
 - б) Александр, Алетерон, Фалес;
 - в) Фалес, Емпедокл, Анаксимандр.

Відповідь: а.

2. Фалес, Анаксимандр, Анаксимен були представниками школи:

- а) Міланської;
- б) Мілетською;
- в) Сорбони.

Відповідь: б.

3. Хто з представників Мілетської школи вважав, що душа має повітряну форму:

- а) Анаксимен;
- б) Фалес;
- в) Анаксимандр.

Відповідь: а.

4. Хто з представників Мілетської школи визнає за джерело всіх речей алейрон:

- а) Анаксимандр;
- б) Аристотель;
- в) Анаксимен.

Відповідь: а.

5. Котрий філософ за основу світу приймав «гомеометрії»?

- а) Анаксагор;
- б) Анаксамен;
- в) Емпедокл.

Відповідь: а.

6. Головним принципом етичної концепції Сократа є:

- а) принцип помірності;
- б) принцип єдності;
- в) принцип діяльності.

Відповідь: а.

7. Хто першим з стародавніх філософів здійснив спробу пояснити виникнення і походження людини і живих істот?

- а) Фалес;
- б) Анаксимандр;
- в) Анаксимен.

Відповідь: б.

8. Твердження незалежності душі від тіла і зовнішнього світу висвітлювалося в ідеях:

- а) Платона;
- б) Арістотеля;
- в) Демокріта.

Відповідь: а.

9. Хто з Давньогрецьких філософів розглядає душу як особливий перехідний стан вогняного початку в організмі – Психеї?

- а) Геракліт;
- б) Анаксимен;
- в) Фалес.

Відповідь: а.

10. Про Сократа відомо з таких джерел:

- а) міфів;
- б) творів Платона;
- в) письмової спадщини Сократа.

Відповідь: б.

11. Який філософ Античності є родоначальником ідеалістичної течії?

- а) Демокріт;
- б) Сократ;
- в) Платон.

Відповідь: б.

12. Філософія Сократа і Платона має спрямованість:

- а) етико-психологічну спрямованість;
- б) спрямованість щодо питань всесвіту і натурфілософії;
- в) спрямованість про місце і призначення людини.

Відповідь: а.

13. Космос як першооснову усього живого на світі вважали представники:

- а) школи стоїцизму;
- б) Мілетської школи;
- в) школи епікуреїзму.

Відповідь: а.

14. Кому належить думка про те, що першоосновою світу була вода:

- а) Анаксимандр;
- б) Анаксимен;
- в) Фалес.

Відповідь: в.

15. Хто із філософів античності є засновником принципу нервізму?

- а) Алкмеон;

- б) Геракліт;
 - в) Емпедокл.
- Відповідь: а.

16. «Принцип помірності» - це головний принцип :

- а) Етичної концепції Сократа;
- б) Твору «Держава» Платона;
- в) Психофізіологія Галена.

Відповідь: а.

17. Твердження про те, що Пневма (повітряно-вогненна суміш) розглядалася як матеріальний носій життя і психіки належить:

- а) Александрійським лікарям;
- б) Галесу;
- в) Емпедоклу.

Відповідь: а.

На даному семінарському занятті студенти за допомогою усних відповідей та виконання тестів перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Проблемно-творчі та завдання доцільно виконувати у вигляді міні-дискусії. Для організації дискусії студенти представляють підготовлений матеріал щодо порівняння психологічних поглядів стоїків та епікурейців та представників Олександрійської наука. Мета дискусії — виявити відмінності в розумінні питання і в товариській суперечці встановити істину, прийти до спільної думки. Дискусії можуть бути вільними та керованими. Дискусія є доцільною й ефективною тоді, коли вона виникає на базі знань учасників з теми, яка розглядається.

Завдання дискусії:

1. Поглиблювати знання слухачів з теми, яка розглядається.
2. Виявляти заплутані питання.
3. Розвивати вміння учасників аргументовано обстоювати свою думку, уміння уважно та зважено вислуховувати думки опонентів.
4. Формувати й розвивати культуру обговорення спірних питань.

Важливим є дотримання правил проведення дискусій. Підсумовуючи заняття, проведене методом дискусії, викладач:

1. Ще раз наголошує на важливості мети заняття, поставленої перед студентами.
2. Виконує загальну оцінку роботи груп та їхніх лідерів.
3. Оцінює загальну дискусію, називаючи найактивніших учасників, що зробили важливий внесок у розв'язання проблеми.
4. Виставляє оцінки найактивнішим студентам.

Література:

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології: XVII століття. Епоха Просвітництва: Рекомендовано МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ В.А.Роменець – Либідь, 2006. – 1000 с.
5. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження.: Рекомендовано МОНУ/ В.А.Роменець – Либідь, 2005. – 916 с.

Тема 3.

Психологічні теорії Середньовіччя, епохи Відродження та Новий час.

1. Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя.
2. Порівняльний аналіз вчення про природу душі Платона та Августина.
3. Психологічні погляди П.Абеляра.
4. Загальна характеристика психології в Новий час.
5. Арабська психологія доби Відродження.
6. Психологія в платонівській академії у Флоренції.
7. Універсалізм та індивідуалізація у психології Леонардо да Вінчі.
8. Ідейні засади історико-психологічного феномену Великого Інквізитора. Нікколо Мак'явеллі.
9. Ренесансова психологія творчості.

Питання для контролю:

1. Охарактеризуйте психологію в епоху Середньовіччя.
2. В чому суть психологічних поглядів П.Абеляра.
3. Охарактеризуйте арабську психологію доби Відродження.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Порівняйте вчення про природу душі Платона та Августина.
2. Особливість психології в Новий час.
3. Психологія в платонівській академії у Флоренції.
4. Універсалізм та індивідуалізація у психології. Леонардо да Вінчі.
5. Ідейні засади історико-психологічного феномену Великого Інквізитора. Нікколо Мак'явеллі.
6. Ренесансова психологія творчості.

Теми доповідей і рефератів:

1. Психологія в платонівській академії у Флоренції.
2. Універсалізм та індивідуалізація у психології. Леонардо да Вінчі.
3. Ідейні засади історико-психологічного феномену Великого Інквізитора. Нікколо Мак'явеллі.
4. Ренесансова психологія творчості.

Тестові завдання.

1. У концепції якого вченого на перший план вийшло вчення про рушійні сили, які є джерелом енергії для різних форм розвитку?
а) Б. Телізіо;
б) Хуан Луї Вівес;
в) Хуан Уарте.
Відповідь: а.
2. Які вчені розглядали освіту, вплив суспільства як благо для людини:
а) Д. Дідро і Ж. Ж. Руссо;
б) Ш. Боне і К. Гельвецій;
в) Д. Дідро і К. Гельвецій.
Відповідь: в.
3. Хто створив першу розгорнуту періодизацію психічного розвитку
а) Д. Дідро;
б) Ж. Ж. Руссо;

в) К. Гельвіцій.

Відповідь: б.

4. Психологічна концепція якого вченого стала підґрунтям для розробки педагогічної концепції Я. Коменського?

а) Хуан Уарте;

б) Бернандіно Телізіо;

в) Хуан Луї Вівес.

Відповідь: в.

5. Одним із головних питань у психологічній концепції К. Гельвеція було:

а) вивчення природи здібностей, їх зв'язку із спадковістю і вихованням людини;

б) зв'язки (асоціації) відчуттів та ідеї – це зв'язки нервових тканин;

в) відчуття є реакцією душі на чуттєві подразнення.

Відповідь: а.

6. Праці «Метафізика», «Органон», «Фізика» належать вченому:

а) Арістотелю;

б) Платону;

в) Емпідоклу.

Відповідь: а.

7. У VIII ст. вперше ввів поняття потреби у психологію:

а) Д. Дідро;

б) Ж. Ламетрі;

в) К. Гельвецій.

Відповідь: б.

8. Дослідно-індуктивний метод першим запропонував

а) Ф. Бекон;

б) Г. Гобс;

в) Дж. Локк.

Відповідь: а.

9. Поняття трансцендентальної апперцепції ввів:

а) І. Кант;

б) Є. Кондільяк;

в) Х. Вольф.

Відповідь: а.

10. Метод «індуктивна логіка» ввів:

а) Дж. Локк;

б) Ф. Бекон;

в) Г. Гобс.

Відповідь: б.

11. У психологічній концепції якого вченого одним із головних питань було вивчення природи здібностей, їх зв'язку із спадковістю і вихованням людини?

а) К. Гельвеція;

б) П.Ж. Кабаніса;

в) Ш. Боне.

Відповідь: а.

12. Хто з учених предметом науки вважав здібності душі такі як розум, уява, воля, пам'ять, схильності, потяг, афекти?

- а) Дж. Локк;
- б) Г. Гобсс;
- в) Ф. Бекон.

Відповідь: в.

13. Першим обґрунтував теорію рефлексів -

- а) Ф. Бекон;
- б) Р. Декарт;
- в) Г. Гобсс.

Відповідь: б.

14. Хто з вчених говорив, що психологія хоча і є самостійною наукою, не може бути наукою точною і достовірною?

- а) Ж. Ламетрі;
- б) І. Кант;
- в) Х. Вольф.

Відповідь: б.

15. Кому належить вислів «Я мислю, значить я існую»?

- а) Ф. Бекон;
- б) Р. Декарт;
- в) Г. Гобсс.

Відповідь: б.

16. Першим ввів поняття інтуїції

- а) Дж. Локк;
- б) Р. Декарт;
- в) Г. Гобсс.

Відповідь: б.

17. Автором теорії психологія здібностей є:

- а) Х. Вольф;
- б) Н. Гоклініус;
- в) Ш. Монтеск'є.

Відповідь: а.

18. Поява якої школи у XVIII ст. сприяла виділенню психології у самостійну науку, а згодом у експериментальну?

- а) асоціанізму;
- б) сенсуалізму;
- в) раціоналізму.

Відповідь: а.

На даному семінарському занятті студенти через усні відповіді перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Проблемно-творчі запитання і завдання доцільно виконувати у формі усного представлення інформації.

Література:

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології: XVII століття. Епоха Просвітництва: Рекомендовано МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ В.А.Роменець – Либідь, 2006. – 1000 с.
5. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження.: Рекомендовано МОНУ/ В.А.Роменець – Либідь, 2005. – 916 с.

Тема 4.

Розвиток психології у XVIII - XIX ст..

1. Провідна ідея психології Просвіти.
2. Характеристика основних проблем французької психології XVIII ст.
3. Характерні особливості німецької психології XVIII ст.
4. Раціональна інтуїція Декарта.
5. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість першої половини XIX ст.
6. Становлення німецької емпіричної психології.
7. Розвиток асоціативної психології XIX ст..
8. Вчення Чарльза Бела про «нову анатомію мозку».
9. Вчення про рефлекси М. Хола та І. Мюллера.

Питання для контролю:

1. Дайте характеристику основним проблемам французької психології XVIII ст.
2. Охарактеризуйте особливості німецької психології XVIII ст.
3. Охарактеризуйте психологію як науку про свідомість першої половини XIX ст.
4. Опишіть особливості становлення німецької емпіричної психології.
5. Охарактеризуйте асоціативну психологію XIX ст..

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. В чому суть провідної ідеї психології Просвіти.
2. Розкрийте раціональну інтуїцію Декарта.
3. В чому суть вчення Чарльза Бела про «нову анатомію мозку».
4. В чому суть вчення про рефлекси М. Хола та І. Мюллера.

Теми доповідей і рефератів:

1. Провідна ідея психології Просвіти.
2. Раціональна інтуїція Декарта.
3. Вчення Чарльза Бела про «нову анатомію мозку».
4. Вчення про рефлекси М. Хола та І. Мюллера.

На даному семінарському занятті студенти через розкриття характеристик розвитку та основних проблем німецької та французької психології, асоціативної психології перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Через проблемно-творчі запитання і завдання обговорюються суть провідної ідеї психології Просвіти, раціональної інтуїції Декарта, вчення Чарльза Бела про «нову анатомію мозку», про рефлекси М. Хола та І. Мюллера.

Література:

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології XIX - XX століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Тема 5.

Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX-XX ст.

1. Психологічна думка кінця XIX початку XX століття.
2. Основні поняття психоаналізу. Психоаналіз як метод дослідження та як метод терапії.
3. Класифікація психологічних типів за К.Г.Юнгом. Роль аналітичної психології Юнга в психотерапії і консультуванні.
4. Комплекс неповноцінності та прагнення до переваги, стиль життя; порядок народження та типологія особистості за А. Адлером.
5. Тілесно-орієнтований психоаналіз В. Райха. Структура характеру, психологія мас і фашизм за В. Райхом.
6. Розвиток особистості та деформації особистісного розвитку за Е. Фроммом.
7. Розвиток особистості за К. Хорні. Етіологія неврозу; невротичні потреби і орієнтації; базальний конфлікт.

Питання для контролю:

Пояснити поняття: психоаналіз, структура особистості за З. Фройдом, структура особистості та психологічний тип за Г.-К. Юнгом, комплекс неповноцінності та прагнення до переваги, стиль життя; порядок народження та типологія особистості за А. Адлером, розвиток особистості та деформації особистісного розвитку за Е. Фроммом, структура характеру, психологія мас і фашизм за В. Райхом, розвиток особистості за К. Хорні. Етіологія неврозу; невротичні потреби і орієнтації; базальний конфлікт.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Порівняйте психологічні підходи до розвитку особистості Е. Фромма та К. Хорні
2. Порівняйте структуру особистості за З. Фройдом та Г.К. Юнгом.
3. Охарактеризуйте взаємозалежність між комплексом неповноцінності та прагненням до переваги.
4. Дайте характеристику невротичним потребам і орієнтації особистості; базальному конфлікту.
5. Розкрийте розуміння психології мас та фашизму В. Райхом.

Теми доповідей і рефератів:

1. Тілесно-орієнтований психоаналіз В. Райха.
2. Структура характеру, психологія мас і фашизм за В. Райхом.

Тестові завдання.

1. Умовною точкою початку психоаналізу прийнято вважати книги:

- а) А. Адлера;
- б) З.Фрейда;
- в) Г.С. Салівена.

Відповідь: б.

2. Основоположник психоаналізу:

- а) А.Фрейд;
 - б) З.Фрейд;
 - в) К.Юнг;
 - г) А.Адлер.
- Відповідь: б.

3. А. Адлер фактором розвитку особистості вважав:

- а) інстинкти;
 - б) сексуальні потяги;
 - в) почуття неповноцінності;
- Відповідь: в.

4. В останні роки життя А. Адлер вважав, що рушійною силою людської поведінки є:

- а) агресивність;
 - б) прагнення до переваги;
 - в) прагнення до влади.
- Відповідь: б.

5. А. Адлер вважав що на розвиток комплексу неповноцінності впливають наступні види страждань, що переживаються в дитинстві:

- а) неповноцінність органів;
 - б) недостатня опіка батьків;
 - в) надмірна опіка батьків;
 - г) утиски від дорослих;
 - д) відкидання з боку батьків.
- Відповідь: а, б, д.

6. Виберіть варіант, в якому етапи щодо міркування А. Адлера про кінцеву мету людського життя складено правильно в хронологічному порядку:

- а) бути агресивним, бути могутнім і бути недосяжним;
 - б) бути могутнім бути агресивним, і бути недосяжним;
 - в) бути агресивним, бути недосяжним і бути могутнім.
- Відповідь: а.

7. Один із основних психоаналітичних творів Е. Фромма є:

- а) «Наші внутрішні конфлікти»;
 - б) «Революція надії»;
 - в) «Тлумачення сновидінь».
- Відповідь: б.

8. Праця «Втеча від свободи» належить:

- а) З.Фрейду;
 - б) Е. Еріксону;
 - в) Е. Фромму.
- Відповідь: в.

9. Е. Фромм у своїх теоріях використовував погляди:

- а) Арістотеля;
 - б) В. Леніна;
 - в) К. Маркса.
- Відповідь: в.

10. Спробу подолати обмеженість психоаналітичної теорії з її біологізаторськими детермінаціями розвитку особистості і розглянути роль соціологічних, політичних, економічних, релігійних, культурних факторів її формування здійснив:

- а) З.Фрейда;
- б) Е. Еріксона;
- в) Е. Фромм.

Відповідь: в.

11. Авторитаризм за Е. Фроммом - це:

- а) спроба подолати почуття неповноцінності, знищуючи або підкоряючи інших, засіб позбавлення від нестерпного відчуття безсилля;
- б) прагнення перестати бути собою;
- в) тенденція відмовитися від незалежності своєї особистості, злити своє «Я» з ким-небудь або чим-небудь зовнішнім для отримання сили, що не вистачає самому індивіду.

Відповідь: в.

12. Е. Фромм виділив п'ять основних екзистенційних потреб людини:

- а) потреба у встановленні зв'язків;
- б) потреба в подоланні;
- в) потреба в корінні;
- г) потреба в самототожності;
- д) потреба в системі поглядів і відданості.

Відповідь: г.

13. За Е. Фроммом, не є рушійними силами розвитку особистості:

- а) почуття тривоги;
- б) прагнення до укоріненості;
- в) прагнення до незалежності;
- г) індивідуалізації;

Відповідь: а.

14. Механізмами втечі від свободи з точки зору Е. Фромма є:

- а) авторитаризм;
- б) деструктивність;
- в) конформність;
- г) нонконформізм;
- д) лібералізм.

Відповідь: а, б, в.

15. За Е. Фроммом рушійними силами розвитку особистості є:

- а) почуття неспокою, неповноцінності і прагнення до переваги;
- б) почуття корінної тривоги (фізіологічної і психологічної) ;
- в) прагнення до укоріненості і до незалежності, індивідуалізації.

Відповідь: в.

16. Найбільше про значення міжособистісних стосунків у психіці людей говорив:

- а) К. Хорні;
- б) Г.С. Салліван;
- в) З. Фрейд.

Відповідь: а.

17. За К. Хорні рушійними силами розвитку особистості є:
а) Почуття неспокою, неповноцінності і прагнення до переваги;
б) Почуття корінної тривоги (фізіологічної і психологічної) ;
в) Прагнення до укоріненості і до незалежності, індивідуалізації.
Відповідь: б.

18. К. Хорні головним спонукальним мотивом ставить:
а) прагнення до безпеки;
б) агресивність;
в) саморозвиток.
Відповідь: а.

19. А. Адлер ідею «маскулинного протесту» висунув на тій стадії розвитку своєї теорії коли вважав, що рушійною силою людської поведінки є:
а) агресивність;
б) прагнення до переваги;
в) прагнення до влади.
Відповідь: в.

20. Почуття спільності, неповноцінності і прагнення до переваги є рушійними силами розвитку особистості у теорії.
а) Е. Еріксона;
б) Г. Саллівена;
в) А. Адлера;
г) Е. Фромма.
Відповідь: в.

21. За А. Адлером рушійними силами розвитку особистості є:
а) почуття корінної тривоги (фізіологічної і психологічної) ;
б) почуття неспокою, неповноцінності і прагнення до переваги;
в) прагнення до укоріненості і до незалежності, індивідуалізації.
Відповідь: б.

22. А. Адлер вважав, що процес розвитку прагнення до переваги починається на наступному році життя.
а) четвертому;
б) п'ятому;
в) шостому.
Відповідь: б.

23. Основу колективного несвідомого за К.Г. Юнгом становлять:
а) архетипи;
б) тінь;
в) Его;
Відповідь: а.

24. У структурі особистості архетипи виділяв:
а) К.Г. Юнг;
б) Е. Фромм;
в) Г.С. Салліван.
Відповідь: а.

25. Архетипи за К.Г. Юнгом це:

- а) процеси, які мають привести людину до формування або розкриття її неповторних рис;
- б) комплекс певних пережитих подій, які постають фатальним чином, а їхня дія починається в особистому житті індивіда;
- в) первісна картинка, яка переважає у колективному несвідомому;
- г) вроджені ідеї чи спогади, які привертають людей сприймати, переживати і реагувати на події певним чином.

Відповідь: г.

26. Основні елементи структури особистості за К.Г. Юнгом:

- а) Ід, Его, Суперего;
- б) Персона, Его, Тінь, Аніма, Анімус, Самість;
- в) Інтраіндивідуальна, Інтеріндивідуальна, Надіндивідуальна системи;

Відповідь: б.

27. У аналітичній теорії К.Г. Юнга «Тінь» визначається як:

- а) архетип цілісності особистості;
- б) центр особистого несвідомого;
- в) центр свідомості.

Відповідь: б.

28. Персона за К.Г. Юнгом це:

- а) центр свідомості;
- б) центр особистого несвідомого;
- в) візитна картка «Я».

Відповідь: в.

На даному семінарському занятті студенти через пояснення понять перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Через вирішення проблемно-творчих запитань і завдань виділяють подібність та відмінність у психологічних підходах до розвитку особистості Е. Фромма та К. Хорні, у структурі особистості З. Фрейда та Г.К. Юнга, визначають взаємозалежність між комплексом неповноцінності та прагненням до переваги.

Література

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Дopusчено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Манюха. – Либідь, 2003
5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Тема 6.

Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX-XX ст.

1. Методологічні основи біхевіоризму: ортодоксальний біхевіоризм Дж. Уотсона та біхевіоризм Е. Ч. Толмена. Необіхевіоризм Б. Ф. Скіннера.
2. Соціально-когнітивний напрямок. Наукова діяльність А. Бандура.
3. Передумови виникнення гуманістичної психології. Основні положення гуманістичної психології. Категорія особистості в гуманістичної психології.
4. Наукова діяльність К. Роджерса. Недирективна терапія К. Роджерса.
5. Наукова діяльність А. Маслоу. Теорія самоактуалізації А. Маслоу.
6. Наукові передумови виникнення гештальт-психології. Основні положення гештальт-теорії Ф.Перлза.
7. Наукова діяльність К. Коффка. К. Коффка: принципи сприйняття та дослідження інтелекту.
8. Наукова діяльність Ж. Піаже. Генетична психологія. Вчення Ж. Піаже про інтелектуальний розвиток дитини.
9. Огляд когнітивних напрямків психології.
10. Особливості транзакційної психотерапії.

Питання для контролю:

Пояснити поняття: ортодоксальний біхевіоризм, біхевіоризм, необіхевіоризм, гуманістична психологія, самоактуалізація, не директивна терапія, гештальт, генетична психологія, когнітивна психологія, транзактний аналіз.

1. Розкрити соціально-когнітивний напрямок у психології. Наукова діяльність А. Бандури.
2. Розкрити основні положення та категорію особистості гуманістичної психології К. Роджерса.
3. Розкрити основні положення гештальт-теорії Ф.Перлза.
4. Описати наукову діяльність К. Коффка.
5. Охарактеризувати генетичну психологію Ж. Піаже.
6. Представити огляд когнітивних напрямків психології.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Порівняти ортодоксальний біхевіоризм Дж. Уотсона, біхевіоризм Е. Ч. Толмена та необіхевіоризм Б. Ф. Скіннера.
2. Порівняти передумови виникнення гуманістичної психології та гештальт-психології.
3. Описати принципи сприйняття та дослідження інтелекту К. Коффки.
4. Охарактеризувати вчення Ж. Піаже про інтелектуальний розвиток дитини.
5. Розкрити недирективну терапію К. Роджерса.
6. Представити теорію самоактуалізації А. Маслоу.
7. Охарактеризувати транзакційну психотерапію.

Тестові завдання.

1. До теорій когнітивного напрямку психології не належить
 - а) теорія комунікативних актів Т. Ньюкома;
 - б) теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера;
 - в) теорія психологічного поля К. Левіна;
 - г) теорія структурного балансу Ф. Хайдера.Відповідь: в.

2. Предметом дослідження когнітивної психології є:

- а) пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мова, мислення, інтелект;
- б) поведінка – система реакцій організму на зовнішні та внутрішні стимули, які можна об'єктивно спостерігати;
- в) вивчення глибинних структур психіки ;
- г) сенс людського життя, умови його набуття, зміни та втрати .

Відповідь: а.

3. До основних напрямів дослідження когнітивної психології не належить

- а) вивчення побудови когнітивної картини світу
- б) вивчення атрибутивних процесів
- в) вивчення глибинних структур психіки
- г) вивчення несвідомого пізнання і сприйняття

Відповідь: в.

4. В якій країні появився гуманістичний напрямок:

- а) у США;
- б) у Німеччині;
- в) у Англії.

Відповідь: а.

5. До засновників гуманістичного напрямку не відносять:

- а) Г. Олпорта;
- б) З. Фрейда;
- в) Скіннер.

Відповідь: в.

6. До теорій гуманістичної психології відносять:

- а) теорія рис Г. Олпорта;
- б) «Я- концепція» К. Роджерса;
- в) психоаналітична теорія А. Адлера.

Відповідь: а, б.

7. Хто з вчених говорив про те, що люди повинні навчитися жити в сьогоденні, усвідомлювати і цінувати кожен момент свого життя, знаходячи в ньому щось прекрасне і значне:

- а) А. Маслоу;
- б) Г. Олпорт;
- в) К. Роджерс.

Відповідь: в.

8. Ким були розроблені теоретичні положення щодо самоактуалізації, видів потреб і механізмів розвитку особистості?

- а) А. Маслоу;
- б) Д. Келлі;
- в) К. Роджерс.

Відповідь: а.

9. Дослідженням психологічного поля особистості і соціального поля групи займався:

- а) К. Левін;
- б) М. Вертгеймер;

в) А. Маслоу.

Відповідь: а.

10. Кому з психологів належать слова: «Ти – це ти, а я – це я», «Якщо нам трапиться знайти один одного – це прекрасно»:

а) Ф. Перлз;

б) А. Маслоу;

в) Г. Олпорт.

Відповідь: а.

11. Яким американським вченим була закладена методологія біхевіористської концепції?

а) Д. Уотсоном;

б) Е. Торндайком;

в) Ч. Толменом.

Відповідь: а.

12. Виберіть правильне твердження «поведінки» у біхевіоризмі:?

а) це будь-яка реакція (R) у відповідь на зовнішній стимул (S);

б) це молярний феномен, тобто цілісний акт, що характеризується власними якостями: спрямованістю на ціль;

в) це специфічний вид розумово-вольової дії суб'єкта.

Відповідь: а.

13. Ким з учених були закладені основи необіхевіоризму?

а) К. Халлом;

б) Е. Толменом;

в) Д. Уотсоном.

Відповідь: б.

На даному семінарському занятті студенти за допомогою відповідей на запитання та виконання тестів перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Проблемно-творчі запитання і завдання студенти виконують через представлені ними презентації.

Література

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Манюха. – Либідь, 2003
5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Тема 7.

Розвиток психологічної думки в Росії.

1. Особливості психологічної думки в Росії ХІХ початку ХХ століття. Соціокультурні корені.
2. Російський шлях у психології.

3. Наука про поведінку.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Представити матеріалістичний напрямок М. В. Ломоносов в російській психології.
2. Погляди А. Н. Радищева на людину як частину природи.
3. Охарактеризувати філософсько-психологічні погляди А. І. Герцена, В. Г. Белінського, М. Добролюбова.
4. Розкрити погляди Н. Г. Чернишевського щодо предмету, завдання і методу психології.
5. І. В. Сеченов про психічний акт подібний рефлексу.
6. Розвиток експериментальної психології в Росії.
7. Рефлексологія І. П. Павлова.
8. П. П. Блонський - психологія розвитку дитини.
9. Єдність свідомості і діяльності - дослідження М. Я. Басова.

Тестові завдання.

1. Хто з вчених став засновником одного з напрямків експериментальної психології в Росії – рефлексології?
а) В. М. Сеченов,
б) В. П. Павлов
в) В. М. Бехтерев
г) А. А. Ухтомський
Відповідь: а.
2. Який вчений створив вчення про дві сигнальні системи людини:
а) А. А. Ухтомський;
б) В. М. Сеченов;
в) В. М. Бехтерев;
г) В. П. Павлов.
Відповідь: г.
3. Хто з вчених висунув поняття «динамічний стереотип»?
а) В. М. Бехтерев;
б) А. А. Ухтомський;
в) В. П. Павлов;
г) В. М. Сеченов.
Відповідь: в.
4. В чому полягала мета вивчення фізіології вищої нервової діяльності за Павловим?
а) в тому, що можна досліджувати поведінковий аспект психічного;
б) в тому, щоб розкрити найтонші механізми поведінки тварин.
Відповідь: а.
5. Що було вихідним поняттям павлівської «фізіологічної» системи?
а) умовний рефлекс;
б) безумовний рефлекс;
в) умовний рефлекс і безумовний рефлекс.
Відповідь: а.
6. Що є процесами нервової діяльності?
а) збудження;
б) гальмування;
в) збудження та гальмування.

Відповідь: в.

7. Який дослідник ввів поняття «особистісний комплекс»?

- а) В.М. Бехтерев;
- б) Л.С. Виготський;
- в) І.П. Павлов.

Відповідь: а.

На даному семінарському занятті студенти за допомогою відповідей на тестові завдання перевіряють рівень засвоєних знань лекційного заняття. Проблемно-творчі запитання і завдання студенти виконують через представлені ними презентації.

Література:

- 1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
- 2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
- 3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
- 4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Манюха. – Либідь, 2003
- 5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Тема 8.

Розвиток психології в Україні

- 1. Традиційна народна психологія.
- 2. Ідеал-психологія часів Київської Русі.
- 3. Пантеїстична психологія на Русі: вільний переказ творів східної патристики.
- 4. Трагування психічного українськими філософами та літераторами.
- 5. Психологічні погляди в художніх творах Т.Г.Шевченка.
- 6. Психологічні погляди в художніх творах І.Я.Франка.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

- 1. Охарактеризуйте традиційну народну психологію.
- 2. В чому суть ідеал-психології часів Київської Русі.
- 3. Представте пантеїстичну психологію на Русі: вільний переказ творів східної патристики.
- 4. Представте трагування психічного українськими філософами та літераторами.
- 5. Охарактеризуйте психологічні погляди в художніх творах Т.Г.Шевченка.
- 6. Охарактеризуйте психологічні погляди в художніх творах І.Я.Франка.

Теми доповідей і рефератів:

- 1. Ідеологічна основа психології в Київській Русі.
- 2. Зародження психологічної думки в Київській Русі ІХ-ХІ ст.
- 3. Психологічна думка в Україні в кінці ХІХ – початку ХХ ст.
- 4. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського.
- 5. Теорія діяльності М. Леонтьєва.

Тестові завдання.

1. Хто з дослідників пропонує застосовувати до психології принцип історизму, щоб зробити її цілісною і науковою?

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) Л.С. Виготський;
- в) А.Р. Лурія.

Відповідь: б.

2. На думку якого ученого відмінність між знаряддям і знаком полягала у тому, що знаряддя спрямоване назовні, а знак – всередину людини?

- а) В.М. Бехтерев;
- б) Л.С. Виготський;
- в) І.П. Павлов.

Відповідь: б.

3. Хто з дослідників розкриваючи культурне значення знака, розробив ідею так званої «інтеріоризації» та «соціалізації» знаку?

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) І.П. Павлов;
- в) Л.С. Виготський.

Відповідь: в.

4. Виберіть правильне поняття «провідної діяльності» за О. М. Леонт'євим.

- а) це така діяльність, у зв'язку з розвитком якої відбуваються основні зміни в психіці дитини і розвиваються психічні процеси, що підготовлюють перехід дитини до нового, вищого ступеня її розвитку;
- б) це «вища психічна функція» або «вища поведінка».

Відповідь: б.

5. Який дослідник розрізняє мотиви «тільки усвідомлювані» і «реально діючі»?

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) І.П. Павлов;
- в) Л.С. Виготський.

Відповідь: а.

6. Хто є автором теорії діяльності ?

- а) С.Л. Рубінштейн;
- б) Л.С. Виготський
- в) О.М. Леонт'єв;
- г) Д.Б. Ельконін.

Відповідь: в.

7. Засновником вітчизняної нейропсихології є:

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) Л.С. Виготський;
- в) О.Р. Лурія;
- г) Л.І. Божович.

Відповідь: в.

8. Назвіть автора культурно-історичної теорії вищих психічних функцій.

- а) Д.Б. Ельконін;
- б) О.М. Леонт'єв;

- в) О.Р. Лурія;
 - г) Л.С. Виготський.
- Відповідь: г.

На даному семінарському занятті студенти через усні відповіді та тестові завдання перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Проблемно-творчі запитання і завдання доцільно виконувати використовуючи підготовлені презентації.

Література:

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Маноха. – Либідь, 2003
5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Тема 9.

Розвиток психології в Україні

1. Становлення психології у роки незалежності.
2. В.А. Роменець: життя як вчинок і подія.
3. Історико-психологічні дослідження: історія пошуків, знахідок, сподівань.
4. Розвиток прикладних досліджень.
5. Становлення практичної психології.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Розкрийте особливості становлення психології в Україні у роки незалежності.
2. В.А. Роменець: життя як вчинок і подія.
3. Представте психологічні дослідження другої половини ХХ століття.
4. Розкрийте особливості розвитку прикладних досліджень в українській психологічній науці кінця ХХ століття.
5. Становлення практичної психології в різних соціально-економічних сферах.

Теми доповідей і рефератів:

1. Канонічна психологія психологічної думки кінця ХХ поч. ХХІ ст.
2. Сцієнтизм і гуманістичне спрямування психології.

На даному семінарському занятті студенти через усні відповіді перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Проблемно-творчі запитання і завдання доцільно виконувати у формі усного представлення інформації з використанням презентацій.

Література:

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005

3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Манюха. – Либідь, 2003
5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Тема 10.

Розвиток психології на порозі ХХІ століття.

1. Визначні постаті психологічної думки початку третього тисячоліття.
2. Перспективи розвитку психології в Україні та за кордоном на початку ІІІ тисячоліття.

Проблемно-творчі запитання і завдання:

1. Охарактеризуйте перспективи розвитку психології в Україні.
2. Охарактеризуйте перспективи розвитку психології за кордоном.
3. Представте наукову діяльність визначних постатей психологічної думки української психології.

На даному семінарському занятті студенти через усні відповіді перевіряють рівень засвоєних теоретичних знань. Проблемно-творчі запитання і завдання доцільно виконувати у формі усного представлення інформації з використанням презентацій.

Література:

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Манюха. – Либідь, 2003
5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Теми рефератів.

1. Психологічні уявлення Шумеро-Вавілонської культури.
2. Психологічна думка у Стародавньому Єгипті.
3. Психологічні погляди стародавнього Сходу і Китаю.
4. Психологічні погляди стародавньої Японії та Індії.
5. Психологічні уявлення представників медицини періоду Античності.
6. Філософсько-психологічна система Сократа-Платона.
7. Вчення філософів Античності про душу.
8. Психологія в платонівській академії у Флоренції.
9. Універсалізм та індивідуалізація у психології. Леонардо да Вінчі.
10. Ідейні засади історико-психологічного феномену Великого Інквізитор. Нікколо Мак'явеллі.
11. Ренесансова психологія творчості.
12. Провідна ідея психології Просвіти.

13. Раціональна інтуїція Декарта.
14. Вчення Чарльза Бела про «нову анатомію мозку».
15. Вчення про рефлекси М. Хола та І. Мюллера.
16. Тілесно-орієнтований психоаналіз В. Райха.
17. Структура характеру, психологія мас і фашизм за В. Райхом.
18. Ідеологічна основа психології в Київській Русі.
19. Зародження психологічної думки в Київській Русі IX-XI ст.
20. Психологічна думка в Україні в кінці XIX – початку XX ст.
21. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського.
22. Теорія діяльності М. Леонтьєва.
23. Канонічна психологія психологічної думки кінця XX поч. XXI ст.
24. Сцієнтизм і гуманістичне спрямування психології.

Питання для самостійної роботи студентів

Тема 1. Вступ до історії психології. Виникнення і розвиток психології у країнах Сходу

1. Трансформація предмету психології протягом її історії.
2. Стародавній Схід і психологія.
3. Китай.
4. Індія.
5. Ісламський світ.
6. Японія.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 7]

Тема 2. Розвиток психології в період Античності та досократівський період.

1. Психологічні уявлення Шумеро-Вавілонської культури.
2. Психологічна думка у Стародавньому Єгипті.
3. Психологічні погляди стародавнього Сходу і Китаю.
4. Психологічні погляди стародавньої Японії та Індії.
5. Розуміння природи душі Гераклітом.
6. Гіппократ і його вчення про темперамент.
7. Філософсько-психологічна концепція Льовкіппа-Демокріта.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 7]

Тема 3. Психологічні теорії Середньовіччя, епохи Відродження, Нового часу.

1. Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя.
2. Порівняльний аналіз вчення про природу душі Платона та Августина.
3. Психологічні погляди П.Абеляра.
4. Розвиток психології в епоху Відродження.
5. Загальна характеристика психології в Новий час.
6. Перші теорії Нового часу
7. Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя.
8. Порівняльний аналіз вчення про природу душі Платона та Августина.
9. Психологічні погляди П.Абеляра.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 7]

Тема 4. Розвиток психології у XVIII - XIX ст..

1. Провідна ідея психології Просвіти.

2. Характеристика основних проблем французької психології XVIII ст.
3. Характерні особливості німецької психології XVIII ст.
4. Раціональна інтуїція Декарта.
5. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість першої половини XIX ст.
6. Становлення німецької емпіричної психології.
7. Природничо-наукові передумови розвитку психології.
8. Становлення психології як самостійної науки у другій половині XIX століття.
9. Перші програми психології як самостійної науки.
10. Розвиток галузей психології у другій половині XIX ст.
11. Родоначальник емпіричної психології Дж. Локк.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 5; 8]

Тема 5. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX-XX ст.

1. Психологічна думка кінця XIX початку XX століття.
2. Криза в психології.
3. Зародження психологічних шкіл та напрямків у зарубіжній психології.
4. Наукові джерела психоаналізу. Психоаналіз як метод дослідження та як метод терапії.
5. Класифікація психологічних типів за К.Г.Юнгом. Роль аналітичної психології К.-Г. Юнга в психотерапії і консультуванні.
6. Комплекс неповноцінності та прагнення до переваги, стиль життя; порядок народження та типологія особистості за А. Адлером.
7. Тілесно-орієнтований психоаналіз В. Райха. Структура характеру, психологія мас і фашизм за В. Райхом.
8. Розвиток особистості та деформації особистісного розвитку за Е. Фроммом.
9. Розвиток особистості за К. Хорні. Етіологія неврозу; невротичні потреби і орієнтації; базальний конфлікт.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5; 8]

Тема 6. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX-XX ст.

1. Методологічні основи біхевіоризму: ортодоксальний біхевіоризм Дж. Уотсона та біхевіоризм Е. Ч. Толмена. Необіхевіоризм Б.Ф. Скіннера.
2. Соціально-когнітивний напрямок. Наукова діяльність А. Бандура.
3. Передумови виникнення гуманістичної психології. Основні положення гуманістичної психології. Категорія особистості в гуманістичній психології.
4. Наукова діяльність К. Роджерса. Недирективна терапія К. Роджерса.
5. Наукова діяльність А. Маслоу. Теорія самоактуалізації А. Маслоу.
6. Наукові передумови виникнення гештальт-психології. Основні положення гештальт-теорії Ф.Перлза.
7. Наукова діяльність К. Коффка. Принципи сприйняття та дослідження інтелекту.
8. Наукова діяльність Ж. Піаже. Генетична психологія. Вчення Ж. Піаже про інтелектуальний розвиток дитини.
9. Огляд когнітивних напрямків психології.
10. Особливості транзакційної психотерапії.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5; 8]

Тема 7. Розвиток психологічної думки в Росії: історія та сучасність

1. Особливості психологічної думки в Росії XIX - початку XX століття. Соціокультурні корені.
2. Російський шлях у психології.

3. Наука про поведінку.

Рекомендована література: [1; 2; 3]

Тема 8. **Розвиток психології в Україні**

1. Традиційна народна психологія.
2. Ідеал-психологія часів Київської Русі.
3. Пантеїстична психологія на Русі: вільний переказ творів східної патристики.
4. Трактатування психічного українськими філософами та літераторами.
5. Психологічні погляди в художніх творах Т.Г.Шевченка.
6. Психологічні погляди в художніх творах І.Я.Франка.
7. Розвиток прикладних досліджень.
8. Становлення практичної психології.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 4]

Тема 9. **Розвиток психології на порозі XXI століття.**

1. Визначні постаті психологічної думки початку третього тисячоліття.

Рекомендована література: [1; 2; 3; 4]

МОДУЛІ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Весь матеріал програми складає один модуль, який завершується модульною контрольною роботою. Кожний студент в кінці змістового модуля виконує модульну контрольну роботу. При цьому автоматично зараховуються оцінки за такою схемою.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РІЗНІ ВИДИ РОБІТ

№	Вид роботи	Кількість балів
1	Відповідь на семінарському занятті з основних питань	2,3,4,5
2	Перескладання теми пропущеного семінарського заняття	2,3,4,5
3	Активна участь у роботі семінару (доповнення тощо)	2,3,4,5
4	Виконання самостійних робіт (форма контролю знань)	2,3,4,5
6	Модульна контрольна робота	2, 3, 4, 5
7	Виконання індивідуальної чи інших форм позакласної роботи	2,3,4,5

ПОТОЧНА ОЦІНКА ТА СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумкова семестрова оцінка		Оцінка ЕКТС
бали	національна шкала	
90—100	відмінно	A
75—89	добре	BC
60—74	задовільно	DE
35—59	незадовільно	FX
0—34		F

Питання для модульних контрольних робіт

Теоретична частина

1. Предмет, методи і основні етапи розвитку історії психології.
2. Головні чинники і принципи розвитку психології.
3. Місце і значення психології серед інших наук.
4. Основи психологічного мислення у первісних людей.
5. Зародження психологічної думки на Сході.
6. Уявлення про душу філософів Мілетської школи.
7. Психологічна думка філософів з Ефесу.
8. Психологічні уявлення представників медицини періоду Античності.
9. Філософсько-психологічна система Сократа-Платона.
10. Вчення філософів Античності про душу.
11. Неоплатонізм.
12. Психологічні ідеї в арабському світі.
13. Томізм. Матеріалістичні тенденції в середньовічній науці.
14. Розвиток психології в епоху Відродження.
15. Загальна характеристика психології в Новий час.
16. Перші теорії Нового часу
17. Внесок Френсіса Бекона в психологічну науку.
18. Психологічні ідеї Рене Декарта.
19. Сенсуалізм Томаса Гоббса.
20. Спіноза та його вчення про психіку.
21. Загальна характеристика психології у XVIII столітті.
22. Розвиток німецької психології.
23. Розвиток французької психології.
24. Зародження та розвиток психології як науки про свідомість першої половини 19 ст.
25. Становлення німецької емпіричної психології.
26. Природничо - наукові передумови розвитку психології.
27. Становлення психології як самостійної науки у другій половині XIX століття.
28. Перші програми психології як самостійної науки.
29. Розвиток галузей психології у другій половині XIX століття.
30. Психологічна думка кінця XIX початку XX століття.
31. Криза в психології.
32. Зародження психологічних шкіл та напрямків у зарубіжній психології.
33. Наукова діяльність Зигмунда Фрейда. Психоаналіз як метод дослідження та метод терапії.
34. Наукова діяльність Карла Густава Юнга. Структура особистості та класифікація психологічних типів за К.Г.Юнгом.
35. Наукова діяльність Альфреда Адлера.
36. Уявлення про природу людини за Еріхом Фромом.
37. Методологічні основи біхевіоризму: ортодоксальний біхевіоризм Дж. Уотсона та біхевіоризм Едварда Чейса Толмена.
38. Необіхевіоризм Берреса Федеріка Скіннера.
39. Соціально-когнітивний напрямок.
40. Наукова діяльність Альберта Бандура.
41. Передумови виникнення гуманістичної психології. Основні положення гуманістичної психології.
42. Наукова діяльність Карла Роджерса. Недирективна терапія Карла Роджерса.
43. Наукова діяльність Абрахама Маслоу. Теорія самоактуалізації Маслоу.
44. Наукові передумови виникнення гештальт-психології.
45. Наукова діяльність Фредеріка Перлза.
46. Наукова діяльність Курта Левіна. Теорія поля.

47. Передумови виникнення когнітивної психології. Основні наукові теорії когнітивної психології.
48. Огляд когнітивних напрямків психології.
49. Концепція транзакційного аналізу Еріка Берна.
50. Ідеологічна основа психології в Київській Русі.
51. Зародження психологічної думки в Київській Русі IX–XI ст.
52. Особливості психологічної думки в Росії кінця XIX - початку XX століття.
53. Соціокультурні корені.
54. Російський шлях у психології.
55. Наука про поведінку.
56. Виникнення та розвиток психології в XVII ст.
57. Подальший розвиток психології (XVIII ст.).
58. Психологічна думка в Україні в кінці XIX – початку XX ст.
59. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського.
60. Теорія діяльності М. Леонтьєва.
61. Канонічна психологія психологічної думки кінця XX поч. XXI ст.
62. Сцієнтизм і гуманістичне спрямування психології.
63. Історико-психологічні дослідження: історія пошуків, знахідок, сподівань.

Тестові завдання.

1. Виберіть правильну періодизацію історії психології:

- а) донауковий, науковий, філософський;
- б) філософський, науковий, донауковий;
- в) донауковий, філософський, науковий.

Відповідь: в

2. Історія психології вивчає:

- а) не саму психічну реальність, а уявлення про неї, якими вони були на різних етапах поступового розвитку науки;
- б) аналіз виникнення і подальший розвиток наукових знань про психіку;
- в) з'ясування залежності зародження та сприйняття знань від соціальних, культурних та ідеологічних впливів на наукову творчість.

Відповідь: а.

3. Основними принципами історії психології є:

- а) принцип єдності психіки і діяльності;
- б) принцип детермінізму;
- в) принцип єдності суб'єкта та об'єкта психологічного пізнання;
- г) принцип системності;
- д) принцип розвитку.

Відповідь: г, д.

4. Принцип історизму -

- а) розглядає певний відрізок минулого у всій повноті його змісту, в системі відповідних соціокультурних умов;
- б) розглядає минуле, історію не співвідносячи до завдань сучасності;
- в) включення психологічних концепцій в контекст соціального життя означає в той же час і перевірку їх істинності критерієм соціальної практики.

Відповідь: а

5. Соціально-політичний принцип –

- а) розглядає наукові концепції поза їх реальною роллю в житті суспільства;

- б) включення психологічних концепцій в контекст соціального життя означає в той же час і перевірку їх істинності критерієм соціальної практики;
- в) призводить до одностороннього уявлення про шляхи розвитку науки, проявляється в оцінці минулого, односторонньому підході до відбирання матеріалу, у замовчуванні деяких фактів чи діяльності.

Відповідь: б

6. Принцип об'єктивізму –

- а) розглядає наукові концепції поза їх реальною роллю в житті суспільства;
- б) розкриття способу причинного пояснення психічного як обумовленого факторами, що його породжують;
- в) призводить до одностороннього уявлення про шляхи розвитку науки, проявляється в оцінці минулого, односторонньому підході до відбирання матеріалу, у замовчуванні деяких фактів чи діяльності.

Відповідь: а

7. Принцип суб'єктивізму -

- а) розглядає наукові концепції поза їх реальною роллю в житті суспільства; розкриття способу причинного пояснення психічного як обумовленого факторами, що його породжують;
- б) призводить до одностороннього уявлення про шляхи розвитку науки, проявляється в оцінці минулого, односторонньому підході до відбирання матеріалу, у замовчуванні деяких фактів чи діяльності.

Відповідь: б

8. В історії психології є наступні методи:

- а) історико-генетичний, історико-функційний, біографічний та автобіографічний, систематизація психологічних висловлювань, метод інтерв'ю, категоріального аналізу, вивчення архівних матеріалів, аналіз наукових посилань;
- б) історико-генетичний або теоретичної реконструкції, історико-функційний, Біографічний та автобіографічний методи, спостереження;
- в) систематизація психологічних висловлювань, метод інтерв'ю, методи категоріального аналізу, методи особистісного зростання.

Відповідь: а.

9. Історико-генетичний метод або метод теоретичної реконструкції – це...

- а) метод вивчення та описання ідей минулого;
- б) метод що дозволяє виявити можливі причини та умови формування наукових поглядів вченого;
- в) метод за допомогою якого вивчаються творчі механізми процесу зародження наукового знання.

Відповідь: а.

10. Анімізм – це:

- а) віра в “духовні” сутності, які знаходяться в предметах або існують окремо від них;
- б) вчення про душу;
- в) первинне уявлення людини про світ.

Відповідь: а

11. Поняття тотемізму розуміється як:

- а) віра в тварину або рослину, яку древні люди вважали предком роду, з яким зв'язували своє існування і благополуччя;

б) одна із ранніх форм релігійних вірувань; поклоніння предметам неживої природи – фетишам, які ніби-то наділені чудодійною силою;
в) віра в те, що предмети, природні явища, тварини або люди ніби наділені душею.
Відповідь: а

12. До основних форм вірувань первісних людей належать:

- а) фетишизм, тотемізм, магія, анімізм;
- б) фетишизм, томізм, анімізм;
- в) тотемізм, магія, анімізм, буддизм.

Відповідь: а

13. Стародавні люди поділяли душу на 2 види:

- а) особиста душа, рослинна душа;
- б) особиста душа, тілесна душа;
- в) тваринна душа, рослинна душа.

Відповідь: б

14. Сенсуалізм – це

- а) схильність повністю довіряти своїм почуттям і враженням не маючи можливості перевірити їх як практикою так і критичною думкою;
- б) здатність душі виходити із тіла і повертатися у нього;
- в) система обрядів, пов'язаних з переходом юнаків і дівчат до рангу дорослої людини.

Відповідь: а

15. Рівень розуміння природи де душа визнається існуючою у всіх природних тілах, явищах та визначає їхні метаморфози - це

- а) анімізм;
- б) фетишизм;
- в) сенсуалізм.

Відповідь: а

16. Гуманність (Жень) у Китайській стародавній психології виступає:

- а) моральним принципом, що визначає відносини між людьми як в суспільстві, так і в сім'ї;
- б) вихідною основою буття, що безпосередньо спрямовує поведінку людини;
- в) моральними правилами для буденного життя.

Відповідь: а

17. Філософські школи Стародавньої Індії:

- а) Санкхья, Веданта, Йога, Міманса, Ньяя, Вайшемика;
- б) Санкхья, Веданта, Йога, Конфуціанство, Ньяя;
- в) Санкхья, Веданта, Йога, Міманса, Буддизм, Вайшемика.

Відповідь: а.

18. Представники Мілетської школи:

- а) Фалес, Анаксимандр, Анаксимен;
- б) Александр, Алетерон, Фалес;
- в) Фалес, Емпедокл, Анаксимандр.

Відповідь: а.

19. Фалес, Анаксимандр, Анаксимен були представниками школи:

- а) Міланської;

б) Мілетською;
в) Сорбони.
Відповідь: б.

20. Хто з представників Мілетської школи вважав, що душа має повітряну форму:
а) Анаксимен;
б) Фалес;
в) Анаксимандр.
Відповідь: а.

21. Хто з представників Мілетської школи визнає за джерело всіх речей алейрон:
а) Анаксимандр;
б) Аристотель;
в) Анаксимен.
Відповідь: а.

22. Котрий філософ за основу світу приймав «гомеометрії»?
а) Анаксагор;
б) Анаксамен;
в) Емпедокл.
Відповідь: а.

23. Головним принципом етичної концепції Сократа є:
а) принцип помірності;
б) принцип єдності;
в) принцип діяльності.
Відповідь: а.

24. Хто першим з стародавніх філософів здійснив спробу пояснити виникнення і походження людини і живих істот?
а) Фалес;
б) Анаксимандр;
в) Анаксимен.
Відповідь: б.

25. Твердження незалежності душі від тіла і зовнішнього світу висвітлювалося в ідеях:
а) Платона;
б) Аристотеля;
в) Демокріта.
Відповідь: а.

26. Хто з Давньогрецьких філософів розглядає душу як особливий перехідний стан вогняного початку в організмі – Психеї?
а) Геракліт;
б) Анаксимен;
в) Фалес.
Відповідь: а.

27. Про Сократа відомо з таких джерел:
а) міфів;
б) творів Платона;
в) письмової спадщини Сократа.

Відповідь: б.

28. Який філософ Античності є родоначальником ідеалістичної течії?

- а) Демокрит;
- б) Сократ;
- в) Платон.

Відповідь: б.

29. Філософія Сократа і Платона має спрямованість:

- а) етико-психологічну спрямованість;
- б) спрямованість щодо питань всесвіту і натурфілософії;
- в) спрямованість про місце і призначення людини.

Відповідь: а.

30. Космос як першооснову усього живого на світі вважали представники:

- а) школи стоїцизму;
- б) Мілетської школи;
- в) школи епікуреїзму.

Відповідь: а.

31. Кому належить думка про те, що першоосновою світу була вода:

- а) Анаксимандр;
- б) Анаксимен;
- в) Фалес.

Відповідь: в.

32. Хто із філософів античності є засновником принципу нервізму?

- а) Алкмеон;
- б) Геракліт;
- в) Емпедокл.

Відповідь: а.

33. «Принцип помірності» - це головний принцип :

- а) Етичної концепції Сократа;
- б) Твору «Держава» Платона;
- в) Психофізіологія Галена.

Відповідь: а.

34. Твердження про те, що Пневма (повітряно-вогненна суміш) розглядалася як матеріальний носій життя і психіки належить:

- а) Александрійським лікарям;
- б) Галесу;
- в) Емпедоклу.

Відповідь: а.

35. У концепції якого вченого на перший план вийшло вчення про рушійні сили, які є джерелом енергії для різних форм розвитку?

- а) Б. Телізіо;
- б) Хуан Луї Вівес;
- в) Хуан Уарте.

Відповідь: а.

36. Які вчені розглядали освіту, вплив суспільства як благо для людини:

- а) Д. Дідро і Ж. Ж. Руссо;
- б) Ш. Боне і К. Гельвецій;
- в) Д. Дідро і К. Гельвецій.

Відповідь: в.

37. Хто створив першу розгорнуту періодизацію психічного розвитку

- а) Д. Дідро;
- б) Ж. Ж. Руссо;
- в) К. Гельвецій.

Відповідь: б.

38. Психологічна концепція якого вченого стала підґрунтям для розробки педагогічної концепції Я. Коменського?

- а) Хуан Уарте;
- б) Бернандіно Телізіо;
- в) Хуан Луї Вівес.

Відповідь: в.

39. Одним із головних питань у психологічній концепції К. Гельвеція було:

- а) вивчення природи здібностей, їх зв'язку із спадковістю і вихованням людини;
- б) зв'язки (асоціації) відчуттів та ідеї – це зв'язки нервових тканин;
- в) відчуття є реакцією душі на чуттєві подразнення.

Відповідь: а.

40. Праці «Метафізика», «Органон», «Фізика» належать вченому:

- а) Арістотелю;
- б) Платону;
- в) Емпідоклу.

Відповідь: а.

41. У VIII ст. вперше ввів поняття потреби у психологію:

- а) Д. Дідро;
- б) Ж. Ламетрі;
- в) К. Гельвецій.

Відповідь: б.

42. Дослідно-індуктивний метод першим запропонував

- а) Ф. Бекон;
- б) Г. Гобс;
- в) Дж. Локк.

Відповідь: а.

43. Поняття трансцендентальної апперцепції ввів:

- а) І. Кант;
- б) Є. Кондільяк;
- в) Х. Вольф.

Відповідь: а.

44. Метод «індуктивна логіка» ввів:

- а) Дж. Локк;
- б) Ф. Бекон;

в) Г. Гобсс.
Відповідь: б.

45. У психологічній концепції якого вченого одним із головних питань було вивчення природи здібностей, їх зв'язку із спадковістю і вихованням людини?

- а) К. Гельвеція;
- б) П.Ж. Кабаніса;
- в) Ш. Боне.

Відповідь: а.

46. Хто з учених предметом науки вважав здібності душі такі як розум, уява, воля, пам'ять, схильності, потяг, афекти?

- а) Дж. Локк;
- б) Г. Гобсс;
- в) Ф. Бекон.

Відповідь: в.

47. Першим обґрунтував теорію рефлексів -

- а) Ф. Бекон;
- б) Р. Декарт;
- в) Г. Гобсс.

Відповідь: б.

48. Хто з вчених говорив, що психологія хоча і є самостійною наукою, не може бути наукою точною і достовірною?

- а) Ж. Ламетрі;
- б) І.Кант;
- в) Х.Вольф.

Відповідь: б.

49. Кому належить вислів «Я мислю, значить я існую»?

- а) Ф. Бекон;
- б) Р. Декарт;
- в) Г. Гобсс.

Відповідь: б.

50. Першим ввів поняття інтуїції

- а) Дж. Локк;
- б) Р. Декарт;
- в) Г. Гобсс.

Відповідь: б.

51. Автором теорії психологія здібностей є:

- а) Х. Вольф;
- б) Н. Гоклініус;
- в) Ш. Монтеск'є.

Відповідь: а.

52. Поява якої школи у XVIII ст. сприяла виділенню психології у самостійну науку, а згодом у експериментальну?

- а) асоціанізму;
- б) сенсуалізму;

в) раціоналізму.

Відповідь: а.

53. Умовною точкою початку психоаналізу прийнято вважати книги:

а) А. Адлера;

б) З.Фрейда;

в) Г.С. Салівена.

Відповідь: б.

54. Основоположник психоаналізу:

а) А.Фрейд;

б) З.Фрейд;

в) К.Юнг;

г) А.Адлер.

Відповідь: б.

55. А. Адлер фактором розвитку особистості вважав:

а) інстинкти;

б) сексуальні потяги;

в) почуття неповноцінності;

Відповідь: в.

56. В останні роки життя А. Адлер вважав, що рушійною силою людської поведінки є:

а) агресивність;

б) прагнення до переваги;

в) прагнення до влади.

Відповідь: б.

57. А. Адлер вважав що на розвиток комплексу неповноцінності впливають наступні види страждань, що переживаються в дитинстві:

а) неповноцінність органів;

б) недостатня опіка батьків;

в) надмірна опіка батьків;

г) утиски від дорослих;

д) відкидання з боку батьків.

Відповідь: а, б, д.

58. Виберіть варіант, в якому етапи щодо міркування А. Адлера про кінцеву мету людського життя складено правильно в хронологічному порядку:

а) бути агресивним, бути могутнім і бути недосяжним;

б) бути могутнім бути агресивним, і бути недосяжним;

в) бути агресивним, бути недосяжним і бути могутнім.

Відповідь: а.

59. Один із основних психоаналітичних творів Е. Фромма є:

а) «Наші внутрішні конфлікти»;

б) «Революція надії»;

в) «Глумачення сновидінь».

Відповідь: б.

60. Праця «Втеча від свободи» належить:

а) З.Фрейду;

б) Е. Еріксону;
в) Е. Фромму.
Відповідь: в.

61. Е. Фромм у своїх теоріях використовував погляди:

- а) Арістотеля;
- б) В. Леніна;
- в) К. Маркса.

Відповідь: в.

62. Спробу подолати обмеженість психоаналітичної теорії з її біологізаторськими детермінаціями розвитку особистості і розглянути роль соціологічних, політичних, економічних, релігійних, культурних факторів її формування здійснив:

- а) З.Фрейда;
- б) Е. Еріксона;
- в) Е. Фромм.

Відповідь: в.

63. Авторитаризм за Е. Фроммом - це:

- а) спроба подолати почуття неповноцінності, знищуючи або підкоряючи інших, засіб позбавлення від нестерпного відчуття безсилля;
- б) прагнення перестати бути собою;
- в) тенденція відмовитися від незалежності своєї особистості, злити своє «Я» з ким-небудь або чим-небудь зовнішнім для отримання сили, що не вистачає самому індивіду.

Відповідь: в.

64. Е. Фромм виділив п'ять основних екзистенційних потреб людини:

- а) потреба у встановленні зв'язків;
- б) потреба в подоланні;
- в) потреба в корінні;
- г) потреба в самототожності;
- д) потреба в системі поглядів і відданості.

Відповідь: г.

65. За Е. Фроммом, не є рушійними силами розвитку особистості:

- а) почуття тривоги;
- б) прагнення до укоріненості;
- в) прагнення до незалежності;
- г) індивідуалізації;

Відповідь: а.

66. Механізмами втечі від свободи з точки зору Е. Фромма є:

- а) авторитаризм;
- б) деструктивність;
- в) конформність;
- г) нонконформізм;
- д) лібералізм.

Відповідь: а, б, в.

67. За Е. Фроммом рушійними силами розвитку особистості є:

- а) почуття неспокою, неповноцінності і прагнення до переваги;
- б) почуття корінної тривоги (фізіологічної і психологічної);

в) прагнення до укоріненості і до незалежності, індивідуалізації.

Відповідь: в.

68. Найбільше про значення міжособистісних стосунків у психіці людей говорив:

а) К. Хорні;

б) Г.С. Салліван;

в) З. Фрейд.

Відповідь: а.

69. За К. Хорні рушійними силами розвитку особистості є:

а) Почуття неспокою, неповноцінності і прагнення до переваги;

б) Почуття корінної тривоги (фізіологічної і психологічної) ;

в) Прагнення до укоріненості і до незалежності, індивідуалізації.

Відповідь: б.

70. К. Хорні головним спонукальним мотивом ставить:

а) прагнення до безпеки;

б) агресивність;

в) саморозвиток.

Відповідь: а.

71. А. Адлер ідею «маскулинного протесту» висунув на тій стадії розвитку своєї теорії коли вважав, що рушійною силою людської поведінки є:

а) агресивність;

б) прагнення до переваги;

в) прагнення до влади.

Відповідь: в.

72. Почуття спільності, неповноцінності і прагнення до переваги є рушійними силами розвитку особистості у теорії.

а) Е. Еріксона;

б) Г. Саллівана;

в) А. Адлера;

г) Е. Фромма.

Відповідь: в.

73. За А. Адлером рушійними силами розвитку особистості є:

а) почуття корінної тривоги (фізіологічної і психологічної) ;

б) почуття неспокою, неповноцінності і прагнення до переваги;

в) прагнення до укоріненості і до незалежності, індивідуалізації.

Відповідь: б.

74. А. Адлер вважав, що процес розвитку прагнення до переваги починається на наступному році життя.

а) четвертому;

б) п'ятому;

в) шостому.

Відповідь: б.

75. Основу колективного несвідомого за К.Г. Юнгом становлять:

а) архетипи;

б) тінь;

в) Его;
Відповідь: а.

76. У структурі особистості архетипи виділяв:

- а) К.Г. Юнг;
- б) Е. Фромм;
- в) Г.С. Салліван.

Відповідь: а.

77. Архетипи за К.Г. Юнгом це:

- а) процеси, які мають привести людину до формування або розкриття її неповторних рис;
- б) комплекс певних пережитих подій, які постають фатальним чином, а їхня дія починається в особистому житті індивіда;
- в) первісна картинка, яка переважає у колективному несвідомому;
- г) вроджені ідеї чи спогади, які привертають людей сприймати, переживати і реагувати на події певним чином.

Відповідь: г.

78. Основні елементи структури особистості за К.Г. Юнгом:

- а) Ід, Его, Суперего;
- б) Персона, Его, Тінь, Аніма, Анімус, Самість;
- в) Інтраіндивідуальна, Інтеріндивідуальна, Надіндивідуальна системи;

Відповідь: б.

79. У аналітичній теорії К.Г. Юнга «Тінь» визначається як:

- а) архетип цілісності особистості;
- б) центр особистого несвідомого;
- в) центр свідомості.

Відповідь: б.

80. Персона за К.Г. Юнгом це:

- а) центр свідомості;
- б) центр особистого несвідомого;
- в) візитна картка «Я».

Відповідь: в.

81. До теорій когнітивного напрямку психології не належить

- а) теорія комунікативних актів Т. Ньюкома;
- б) теорія когнітивного дисонансу Л. Фестінгера;
- в) теорія психологічного поля К. Левіна;
- г) теорія структурного балансу Ф. Хайдера.

Відповідь: в.

82. Предметом дослідження когнітивної психології є:

- а) пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мова, мислення, інтелект;
- б) поведінка – система реакцій організму на зовнішні та внутрішні стимули, які можна об'єктивно спостерігати;
- в) вивчення глибинних структур психіки ;
- г) сенс людського життя, умови його набуття, зміни та втрати .

Відповідь: а.

83. До основних напрямів дослідження когнітивної психології не належить

- а) вивчення побудови когнітивної картини світу
- б) вивчення атрибутивних процесів
- в) вивчення глибинних структур психіки
- г) вивчення несвідомого пізнання і сприйняття

Відповідь: в.

84. В якій країні появився гуманістичний напрямок:

- а) у США;
- б) у Німеччині;
- в) у Англії.

Відповідь: а.

85. До засновників гуманістичного напрямку не відносять:

- а) Г. Олпорта;
- б) З. Фрейда;
- в) Скіннер.

Відповідь: в.

86. До теорій гуманістичної психології відносять:

- а) теорія рис Г. Олпорта;
- б) «Я- концепція» К. Роджерса;
- в) психоаналітична теорія А. Адлера.

Відповідь: а, б.

87. Хто з вчених говорив про те, що люди повинні навчитися жити в сьогоденні, усвідомлювати і цінувати кожен момент свого життя, знаходячи в ньому щось прекрасне і значне:

- а) А. Маслоу;
- б) Г. Олпорт;
- в) К. Роджерс.

Відповідь: в.

88. Ким були розроблені теоретичні положення щодо самоактуалізації, видів потреб і механізмів розвитку особистості?

- а) А. Маслоу;
- б) Д. Келлі;
- в) К. Роджерс.

Відповідь: а.

89. Дослідженням психологічного поля особистості і соціального поля групи займався:

- а) К. Левін;
- б) М. Вертгеймер;
- в) А. Маслоу.

Відповідь: а.

90. Кому з психологів належать слова: «Ти – це ти, а я – це я», «Якщо нам трапиться знайти один одного – це прекрасно»:

- а) Ф. Перлз;
- б) А. Маслоу;
- в) Г. Олпорт.

Відповідь: а.

91. Яким американським вченим була закладена методологія біхевіористської концепції?

- а) Д. Уотсоном;
- б) Е. Торндайком;
- в) Ч. Толменом.

Відповідь: а.

92. Виберіть правильне твердження «поведінки» у біхевіоризмі:?

- а) це будь-яка реакція (R) у відповідь на зовнішній стимул (S);
- б) це молярний феномен, тобто цілісний акт, що характеризується власними якостями: спрямованістю на ціль;
- в) це специфічний вид розумово-вольової дії суб'єкта.

Відповідь: а.

93. Ким з учених були закладені основи необіхевіоризму?

- а) К. Халлом;
- б) Е. Толменом;
- в) Д. Уотсоном.

Відповідь: б.

94. Хто з вчених став засновником одного з напрямків експериментальної психології в Росії – рефлексології?

- а) В. М. Сеченов,
- б) В. П. Павлов
- в) В. М. Бехтерев
- г) А. А. Ухтомський

Відповідь: а.

95. Який вчений створив вчення про дві сигнальні системи людини:

- а) А. А. Ухтомський;
- б) В. М. Сеченов;
- в) В. М. Бехтерев;
- г) В. П. Павлов.

Відповідь: г.

96. Хто з вчених висунув поняття «динамічний стереотип»?

- а) В. М. Бехтерев;
- б) А. А. Ухтомський;
- в) В. П. Павлов;
- г) В. М. Сеченов.

Відповідь: в.

97. В чому полягала мета вивчення фізіології вищої нервової діяльності за Павловим?

- а) в тому, що можна досліджувати поведінковий аспект психічного;
- б) в тому, щоб розкрити найтонші механізми поведінки тварин.

Відповідь: а.

98. Що було вихідним поняттям павлівської «фізіологічної» системи?

- а) умовний рефлекс;
- б) безумовний рефлекс;
- в) умовний рефлекс і безумовний рефлекс.

Відповідь: а.

99. Що є процесами нервової діяльності?

- а) збудження;
- б) гальмування;
- в) збудження та гальмування.

Відповідь: в.

100. Який дослідник ввів поняття «особистісний комплекс»?

- а) В.М. Бехтерев;
- б) Л.С. Виготський;
- в) І.П. Павлов.

Відповідь: а.

101. Хто з дослідників пропонує застосовувати до психології принцип історизму, щоб зробити її цілісною і науковою?

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) Л.С. Виготський;
- в) А.Р. Лурія.

Відповідь: б.

102. На думку якого ученого відмінність між знаряддям і знаком полягала у тому, що знаряддя спрямоване назовні, а знак – всередину людини?

- а) В.М. Бехтерев;
- б) Л.С. Виготський;
- в) І.П. Павлов.

Відповідь: б.

103. Хто з дослідників розкриваючи культурне значення знака, розробив ідею так званої «інтеріоризації» та «соціалізації» знаку?

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) І.П. Павлов;
- в) Л.С. Виготський.

Відповідь: в.

104. Виберіть правильне поняття «провідної діяльності» за О. М. Леонт'євим.

- а) це така діяльність, у зв'язку з розвитком якої відбуваються основні зміни в психіці дитини і розвиваються психічні процеси, що підготовлюють перехід дитини до нового, вищого ступеня її розвитку;
- б) це «вища психічна функція» або «вища поведінка».

Відповідь: б.

105. Який дослідник розрізняє мотиви «тільки усвідомлювані» і «реально діючі»?

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) І.П. Павлов;
- в) Л.С. Виготський.

Відповідь: а.

106. Хто є автором теорії діяльності ?

- а) С.Л. Рубінштейн;
- б) Л.С. Виготський
- в) О.М. Леонт'єв;
- г) Д.Б. Ельконін.

Відповідь: в.

107. Засновником вітчизняної нейропсихології є:

- а) О.М. Леонт'єв;
- б) Л.С. Виготський;
- в) О.Р. Лурія;
- г) Л.І. Божович.

Відповідь: в.

108. Назвіть автора культурно-історичної теорії вищих психічних функцій.

- а) Д.Б. Ельконін;
- б) О.М. Леонт'єв;
- в) О.Р. Лурія;
- г) Л.С. Виготський.

Відповідь: г.

Список рекомендованой літератури

Базова

1. Ждан А.Н. История психологии. От античности к современности: Учебник для студ. Вузов / А.Н.Ждан. – Педагогическое общество России, 2002
2. Жуков С.М. Історія психології: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ С.М.Жуков, Т.В.Жукова – Центр навчальної літератури, 2005
3. Корольчук М.С. Історія психології: навч. посібн. / М.С.Корольчук, П.П.Криворучко – Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
4. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОН України/ В.А.Роменець, І.П.Маноха. – Либідь, 2003
5. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - початок ХХ століття: Рекомендовано Міністерство освіти як навчальний посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Вища школа, 1995.
6. Роменець В.А. Історія психології: ХVІІ століття. Епоха Просвітництва: Рекомендовано МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ В.А.Роменець – Либідь, 2006. – 1000 с.
7. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження.: Рекомендовано МОНУ/ В.А.Роменець – Либідь, 2005. – 916 с.
8. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - ХХ століття: Рекомендовано МОНУ. Навч. посібник для студентів ВНЗ/ В.А.Роменець. – Либідь, 2007. – 614 с.

Допоміжна.

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. Лекции по введению в психотерапию. / Адлер А. – М., 1993. – 179 с.
2. Бек А. Когнитивная терапия // Эволюция психотерапии. / А. Бек. – М.: Класс, 1998. Т.2.
3. Бек А. Техники когнитивной психотерапии // Психологическое консультирование и психотерапия. Хрестоматия / Сост. А.Б. Фенько, Н.С. Игнатьева, М. Ю. Локтаева. Теория и методология. М., 199. Т. 1.
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. / Э. Берн. – СПб., Лениздат, 1992. – 400 с.
5. Берн Э. Трансакционный анализ и психотерапия. / Э. Берн. – СПб.: Братство, 1994. – 224 с.
6. Гуманістична психологія. Том 1. Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст.: Антологія. Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ. В 3-х томах. - Пульсари, 2001
7. Данилюк І.В. Історія психології в Україні. Західні регіони (остання чверть ХІХ - перша половина ХХ століття): Навчальний посібник для студентів ВНЗ. Допущено Міністерством освіти і науки України / І.В.Данилюк - Либідь, 2003
8. Лихи Т. История современной психологи / Т.Лихи. - Питер, 2003
9. Морено Я. Психодрама. / Я. Морено – М.: Апрель-Пресс; ЭКСМО-Пресс, 2001.
10. Перлз Ф. Внутри и вне помойного ведра: Пер. с англ. // Перлз Ф., Гудмэн П., Хефферлин Р. Практикум по гештальттерапии: Пер. с англ. – СПб.: Изд-во «Петербург XXI век», 1995 – 448 с.
11. Петровский А.В. История и теория психологи / А.В.Петровский, М.Г.Ярошевкий - Феникс, 1996
12. Польштер И. Интегрированная гештальттерапия. / И. Польштер, М. Польштер. – М.: Независимая фирма «Класс», 1997. – 272 с.
13. Роджерс К. Клиент-центрированная терапия. / К. Роджерс. – М.: Рефлбук, 1997. – 320 с.
14. Степанов С. Век психологии: имена и судьбы/ С.Степанов. – Эксмо, 2002

15. Теории личности в западно-европейской и американской психологии. – Самара.: Изд. Дом «БАХРАХ», 1996. – 480с.
16. Франкл В. Человек в поисках смысла. / Франкл В. – М., 1990.
17. Фрейд А. Психология «Я» и защитные механизмы. / А. Фрейд. – М.: Педагогика, 1993. — 140 с.
18. Фрейд З. Введение в психоанализ. Лекции. / З. Фрейд. – М., 1989. – 448с.
19. Шапарь В.Б. Словарь практического психолога / В.Б. Шапарь. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Харьков «Торсинг», 2004. – 734 с.
20. Якунин В.А. История психологии: Учебное пособие / В.А.Якунин. – Изд-во Михайлова В.А., 1998
21. Ярошевский М.Г. История психологии от античности до середины XX века: Учебное пособие для ВУЗов / М.Г.Ярошевский. – Академия, 1997

Навчально-методичне видання

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Методичні вказівки

Укладач *Л.І. Березовська, Т.Ю. Ямчук*

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № _____ від _____.2016 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26